NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VII. V sredo 24. kozoperska (oktobra) 1849. *List 43.*

Visokospoštovanimu gospodu

Lukatu Martinaku,

učeniku jezikoslovja na c. k. gimnazíi Ljubljanskim hvaležni učenci 6. gimnaz. klasa o njegovim godu. *)

Na polji rožice več ne cvetijo,
Brez cvetja so, kar je po gaji trát, —
Le malokje se redko še dobijo,
Kér dala zemlji je slovó spomlád,
De môgli venec, ah! iz njih bi zviti,
Za današnji god ga Tebi podariti.

Alj vonder nam iz mladih serc pognala
Je roža lepši mem' planinskih rož:
Imé ji je ljubezen in zahvala,
In upamo, de vzel za dobro boš
Daritve naše majhino vezílo,
Kér se v hvaležnih sercih je rodílo.

Od kar Te nam osoda je darila,
Očeta častimo Te celi čas,
Ljubezen vsaka je beseda bila,
Ki rahlo si izústil jo do nas,
Vemò ljubezni Tvoje opomíne,
Vemò de ljubiš nas, kot oče sine.

Učil hoditi si nas prave póta,
Učiš naj bratje bomo med sabó —
Povzdigvati čez druge se, je zmóta,
Psovati bratu brata ni lepó,
Kér vsi ljudjé vesolniga smo sveta
Si bratje, sini eniga očeta.

Učiš nas Grekov kdajnih glas jezika,
Sò starimi nas znaniš Greki ž njim;
In kremlja imamo Te učenika,
Ki ga govoril je mogočni Rim,
In njega, ki po Nemškim gospoduje,
Nas z bližnjimi sosédi soznanuje.

In zdej, kar časi bolji so dospéli,
Domáč de jezik več ne bo zatert,
Kar černi tisti časi so zveneli,
Ki materinski glas jim bil je čert,
Imamo serčniga Te učenika
Domačiga tud miliga jezika.

Ljubezen do premile domovine
Globoko v mlade serca nam sadiš,
Domovja vredne izrediti sine
Nas, Sebi izročene, le želiš;
Edine to so serčne Tvoje želje:
De sebi in očestvu smo veselje. —

Kako pa moremo za té in take
Se zahvaliti vredno Ti dari?
Zeljá sicer so polne serca vsake
Pa zrêč' jih, jezik nima besedí,
Se vredne hočemo jih s tim storiti,
De hočemo se v prid jih poslužiti.

Obljubimo Ti dans ta dan veselja,
Ljubiti se kot bratje med saboj,
Edíni biti, kér to Tvoja želja,
Kér uk je ta resničin večno Tvoj:
De z druženo močjó in le edíni
Zamoremo pomoči domovini.

Obljubimo do konca Ti življenja
Živeti domu ljubimu v korist,
Do zadnje ure napčniga vedenja
Do domovine vsak ostal bo čist,
Obljub'mo biti vredni sini Slave,
Po môči radost mile očetnjave.

In zdej povzdignemo pa svoje glase
Iz serca puhtajoče na nebó:
De mili Bog ohranil dolge čase
Bi nam Te še, in kličemo glasno:
„Nebeški Oče! Živi mnoge léta
Mladosti v prid še ljubiga očeta!“

*) Pričijočo poezijo so posvetili učenci svojimu ljubljenimu učeniku jezikoslovja, in nas prosili, de naj jo natisnemo v Novícah, kterim željam toliko raji vstrežemo, kér duh, ki v ti pesmi vlada, ne časti le učenika, temuč tudi učence, ki — vsi goreči kakor se spodobi za materni jezik — po poduku svojiga učenika s pravo ljubeznijo tudi druge jezike objemajo. Vredništvo.

Iz popolnama gnjiliga sadja nar boljši jesih (kís) napraviti.

To je gotovo nar veči kmetijski čudež, take reči v prid oberniti, od kterih ljudjé mislijo, de so za nič in le za preč vreči. Tak čudež je tudi iz popolnama gnjiliga sadja prav dober jesih napravljati.

Kdor ni poskusil, še verjel ne bo, de se da iz gnjilih jabelk in hrušk ne le prav dober, ampak še veliko boljši jesih napraviti, kakor iz nar lepšiga, clo nič gnjiliga sadja, in sicer še veliko več se ga da napraviti in veliko prej. Kdor bo pa to sam poskusil, se bo prepričal, de resnico govorim, in bo pustil svoje sadje, iz kteriga si misli jesiha napraviti, raji sognjiti, kakor pa nesognjitiga za jesih porabiti.

Malo hiš je, ki bi ne imele nekoliko sadja za zimo prihranjeniga. Med sadjem se pa vedno kaj gnjiliga najde. Nikar tega ne zametujte! Marveč ga pridno spravljajte celo zimo v sodec, ki ne têče, in sodec postavite v klet (kelder), de sadje ne zmerzne, kar bi za jesih slabo bilo.

Tudi lupíne in vse kar ostane od siroviga povžitiga ali kuhaniga sadja, verzíte zraven v sodec; na spomlad pa, ali pa še poprej, naj se iz vsiga jesih takóle naredí:

Iz sodca naj se vsuje vse nabrano sadje, jabelka in hruške vse skupej v prešo — ali pa kar je še bolje — v korito, kakoršno imajo v nekterih hišah, de za živino pičo stolčejo in zmečkajo. V tem koritu naj se sadje z betam dobro stolče in potem v prešo dene.*) Čist sok teče s preše, ki je sladák in zares boljši, kakor bi kdo verjel; enmalo sicer po gnjilim diší, de bi marsikdo mislil, de bo jesihu ta duh ostal. Pa ni res; — kader se kisati začnè, mu kisanje popolnama vès duh vzame.

Čeravno je môst lepo čist, naj vunder 2 ali 3 dni stojí v sodcu (pri kterim se je eno dno vùn vzélo) ali v kadi, čebru ali škafu, de vse kar se je utegnilo gnjiliga v môšt vriniti, na verh stopi. To kar tukaj na vèrh stopi, niso tropíne vinskiga vrenja, ampak le ostanjki sadne gnjilíne; — vinsko vrenje je že večidel poprej v gnjilih jabelkih in hruškah dokončano bilo.

Po vinskim vrenji pa nastopi po kemijskih postavah kisanje, ktero se v tem moštu zdej še le začnè.

Penasti sverš, ki je ložji kakor môšt, se začnè počasama na vèrh môšta podajati. Vse te péne posnami preč, in prelíj potem mošt v jesihov sod, ki v kleti, ali kaki drugi shrambi stojí.

Če si si na tako vižo eno vedro mošta v sodcu napravil, boš imel že v 4 ali 5 tednih dober jesih s pèrst debelo maternico. Še ene tedne po tem pa se ti bo takó močin jesih z nar prijetnišim okusam brez vsiga gnjilčniga duha, in s tako lepo barvo naredil, de ga boš vesel, in ki veliko veliko prekosí tisti jesih, ki si ga z veliko več pripravami in z veliko večim trudam iz siroviga, negnjiliga sadja napravil. Povèrh tega ti da gnjilo sadje napol več jesiha kakor negnjilo.

Vémo sicer, de se gnjilo sadje veliko bolj skupej poleže, ko ga na kùp deneš, in de jih gré gnjilih jabelk ali hrušk veliko več v eno kad, kakor negnjilih — de tedaj zna kdo rêči: „gnjílo sadje lahko več jesiha da, kér ga gré veliko več v eno kad.“ — To je res — ali pri vsim tem da gnjílo sadje vselej več jesiha zató, kér gnjílo sadje da vès svoj sok iz sébe do zadnje kaplice, — sirovo sadje pa ne.

Kako lahko si tedaj zamore vsak kmet za svojo potrebo dobriga jesiha napraviti — vèrh tega pa še sadne ostanjke, ki po preši ostanejo, prešičem s poparjeno pičo zmešati, ki jo radi jedó in jim dobro tekne! Tako piše skušeni kmetovavec Strüf.

Pri ti priliki moramo še nektere besedice pristaviti od veliciga prida in koristnosti jesiha za vsako hišo.

Vsaka hiša bi mógla z dobrim jesiham preskerbljena biti, kér si je tolikrat in v toliko prilikah z njim pomagati v stanu. Polno žlico pridniga jesiha v vodo perliti, da prav zdravo, dobro pijačo, ktera v vročini človeka pokrepčá, žejo ogasí in ohladí. Požirk dobriga jesiha brani človeka silniga mraza. Če se nova rana z jesiham izpira, in v jesih namočene rutice nanjo pokladajo, kervaviti neha, in se dostikrat kmalo brez otékljine, brez gnojenja zacéli. Če se v omedlévci jesih pod nós derží, in se z njim po sencih dergne, človeka spet k zavédi pripravi. Lepó dišéče vode, ki jih nektere ženske seboj nosijo in rabijo, več skazé, kot koristijo, in v omedlévco še pripomorejo. V nalezljivih in kužnih boleznih, če se kozé, griža ali pa kolera i. t. d. lotujejo, če je hud neprijetin duh v hiši, ali pri bolniku, kako kapljo dobriga jesiha na razbeljeno železo ali pa na razbeljeni kamen kani, in tla nekoliko z njim pokrôpi. Jesihov hlap da zdrav, prijetin duh. Posebno zdej o koleri naj se tesne koče, v kterih veliko ljudí prebiva, vsaki dan z jesiham pokadé. — Napeti kravi, ki se je preveč sirove detelje ali kaj druziga napuhljiviga nažerla, vlij po maseljcu jesiha v gobec, enkrat ali dvakrat — in pomagal ji boš!

*) Kjer preše ni, bi se morebiti znalo stolčeno in zmečkano sadje s teškimi kamni obložiti, kakor kislo zelje v kadi, ki ima spodej luknjo in cev, po kteri mošt vùn teče.

Stan poljskih pridelkov létašnjiga léta.

Po celim avstrijanskim cesarstvu in večidel po Nemškim kakor tudi po druzih vunanjih deželah je létašnja létina dobra. Slabeji se je obnêsla v severnim Nemškim, kér so žita menj pridelali in kjer je gnjilína veliko krompirja pokončala. Na Ogerskim in še clo na Erdeljskim ni poljé ravno takó silno terpelo, kakor se je v časopisih bralo, — in kér je tam, kjer so polje obdelali, pridelk létas práv bogat, se ni pomanjkanja bati. —

(Oec. N.)

Pogovori v gostivnici.

(Kerčmár sedí s svojim stricam Martinam in mlinarjem Jakam za mizo).

Martin. Soseda! ali že vésta, de tudi pri nas na Krajnskim pobérajo za invalidnico, de tisti naših vojakov, ki so v vojski invalidi postali, in niso za nobeno rabo več, bojo enmalo boljši preskerbljeni za svoje žive dni.

Jaka. Se vé de vémo. Saj smo brali od te bére tudi v Novícah. Pa prava reč se bo nabrala. Taki, kterim bi se sto goldinarjev clo nič ne poznalo, dajajo, de jih ni sram, k večimu po 5 gold. Koliko bo nek iz take beračíje vkup prišlo? Če jih bo 6 tavžent goldinarjev, bo pa že veliko — in koliko pride po tem vsako léto na eniga? Na zadnje bojo vunder le vsi soseskam na glavo prišli.

Martin. Kaj nek kvasiš. Kakor de bi zdej že ne bilo čez 5 tavžent gold. skupej. In koliko jih bo pa še dalo!

Jaka. Koliko nek? Bomo že vidili. In če ravno 6 tavžent goldinarjev skup pride, koliko pa verže to čimža? Koliko bo po tem en invalid dobil? Preveč za umreti, premalo pa za živeti.

Kerčmar. Ali te ni sram, Jaka! de takó blêdeš? Zmirej si še ta stari godernjav. In če bi tudi res bilo, kar govoriš, ali ni boljši, de jih saj kakih 10 ali 20 naših fantov, ki so v vojski svoje zdrave ude zgubili, kaj maliga dobé, kakor nič. Morebiti jih češ ti preskerbeti? Pač bi jim tanjka predla, če bi se môgli na te zanašati. Ti bi jih šembrano pital! Ha, ha, ha!

Jaka. Za tega voljo ne smeš koj grob biti, Kerčón! če ni vsak tvojih misel. Jez kratko ne malo na takošne bére nič ne deržim, naj bo za invalide ali pa za papeža, — pa je vùn. Ljudjé dajejo večidel z nejevoljo denar, in tak denar nima teka. Če bi nabranih darov očitno v novíce ne stavili, bi že vidil, koliko bi se ga nabralo. Marsikdo da, zraven pa — kolne.

Kerčmar. Ali ti na bére kaj deržiš, ali ne, je pač vse eno, dokler je še kaj ljudí v deželi, ki drugač mislijo, kakor ti; in tako dolgo tudi tebe ne potrebujemo. Gerdo pa je, de si tak vohernik. De ti v svojim mlinu mirno sediš, de mirno svoje polje obdeluješ in svoje vole debelo pitaš — komú imaš to zahvaliti? Ljubimu miru! In če bi vojakov ne bilo, ki nas sovražnika varjejo, de ne pride in nam vsiga ne pokončá, kaj pa bi ti počel s svojim mlinam, s svojim poljem, s svojo živino? Se vé de, ako bi ti invalidi tvoj mlin in tvoj grunt imeli, bi zamôgli tudi brez rók in nóg živeti; bi bili, namesti k soldatam iti, namestnika si kupili in bi bili domá za pečjó obležali, kakor ti in tvoji pajdaši, ki zdej v béro za invalide še vinarja ne privošijo. Fej te bodi!

Jaka. Oho! kako ti je greben kviško stopil! Nikar se ne togoti. Rêci kar koli hočeš; jez ostanem pri svoji misli: de bojo invalidi vunder le soseskam na glavo prišli, — in čmu dvakrat plačevati?

Kerčmar. Ni rés; še enkrat ti rečem. Vsak invalid dobí od cesarja svoje krajcarje na dan; kér pa cesar ne more toliko invalidov bogato plačati, jim bo to, kar jim bomo v vsaki deželi skupej zložili, za poboljšek pičliga cesarskiga plačila. Sicer pa zna tudi soseska eniga ali druziga v službo vzeti za pota, za čuvaja, za pisarja i. t. d. Oni bojo z majhnim plačilam zodovoljni, in nam in njim bo vstreženo. Če vsaka soseska le eniga invalida v službo vzame, kolikim bo pomagano!

Martin. Jaka! sej ima stric vunderle práv. Nikar se tako kislo ne deržíte; saj on za vse dobro misli; Vi ste ga pa na konja posadili s svojimi zabavljimi besedami

Jaka. Ja, ja, Kerčon še zdej ne more skriti, de je tudi nekdaj belo suknjo nosil; zató tako rad čez vsaciga plane, ki ni nikdar čake na glavi imel.

Kerčmar. Bil sim vojak, ja — in ni mi žal, de sim saj kaj po svetu prišel, kaj vidil, in se kaj naučil, Po druzih deželah invalide vse drugač spoštujejo, kakor pri nas. V Parizu imajo invalidi krasno poslopje kakor nar veči grad, in vodja v tem gradu biti, je nar veči čast. In takó tudi jez mislim, de naj se storí za invalide, kar se more, kér so naši bratje, sinovi, strici, svaki i. t. d. Tukaj je okrožnik (talar) — jez položim sreberno dvajsetíco va-nj za invalide, — Martin pa, ki sreberniga denarja ne izpustí iz rok, položí eno fliko zraven. Okrožnik ostane 8 dni na mizi. Bomo vidili koliko se bo nabralo. No, Jaka, koliko boš ti odrinil?

Jaka. V nabéro ne dam nič, sim vam že rekel. V soseski bom pa že vedil kaj storiti. Za eniga taciga invalida bom štiftingo naredil, ki ima v soseskino službo stopiti.

Kerčmar. Ti si terda buča, ti — pa vunder serce imaš dobro. Daj rokó, de sva spet prijatla.

Jaka (mu jo podá). Le zjeziti me ne! Jez moram vediti, zakaj kaj dam.

Kakó bi se dala v vsaki soseski bukvarnica napraviti?

(Dalje.)

De pa bravnice po deželi svoj namen dosežejo in de se taka koristna reč po lepim redu vpelje, je potréba, de vsaktero bravnico trije možjé, kot vodníki, prevzamejo, ki imajo skerb za shranjenje in razpošiljanje bukev, za kupovanje novih, za pobiranje mesičniga bravniga plačíla in druzih darov, ki jih rodoljubi bravnici v bukvah ali denarjih namenijo. Ti trije možjé naj bojo: duhoven gospod (tehant, ali fajmošter ali kaplan), učitelj, in pa en pameten sosesken mož. So ti možjé pridni in za podučenje ljudstva skerbni, bojo kmalo pri svojih sosedih toliko nabrali, de bojo saj za začetek kakih 20 bukvic kupiti zamôgli, ktere, če se ene bukvice po 15 krajc. rajtajo, ne bojo več kakor 5 gold. znêsle — in ta mervica se bo vender lahko skupej spravila! S petémi goldinarji se zna matica za soseskino bravnico napraviti, ktera se bo — če bo veliko sosedov bukve bralo, in vsaki izmed njih za posojílo le po pol krajcarja plačal — vsako léto pomnožíla, de se bojo zamôgle nove bukve kupovati. Kaj ne, de se zamore po ti poti ob kratkim v vsaki deželi veliko véliko bravnic začeti? in kakšno veselje bo tó!

Kakošne bukve pa naj bi se v bravnico jemale, smo že v začetku tega sostavka govorili in zgorej imenovani možjé naj razsodijo tó, kteri so nalogo na-se vzeli, za dušni in posvetni blagor ljudstva skerbeti. Če želijo bravci kakšne bukve imeti, ki še niso v bravnici, naj pa razodenejo svoje vošila vodnikam bravnice, kteri bojo radi občnim vošilam vstregli, ako bukve niso zoper namén bravnice, in če je njeno premoženje zadostno, jih omisliti.

Rodoljubi pisatelji, če bojo nove bukve na svitlo dali, gotovo tudi ne bojo saj ene in druge bravnice pozabili in ji podarili novo knjižico. Takó bo rasla bravnica od léta do léta, de bo veselje!

Ali bi učitelju, ki je varh bravnice in pisár v njenih zadevah, za papír, peresa in druge pisarske orodja, kakšno majhno odškodovanje dati treba bilo, bojo že vodníki bravnice presodili; to pa naj bi se povsod izgovorilo: de bravnica ostane lastnina tiste soseske, ktera jo je začéla in na noge spravila.

Neizrečeno dobro bi bilo, če bi bila vsaka bravnica v stanu, tudi en časopis, kteriga za dobriga spozná, si omisliti, ki bi šel po tem med bravci od rók do rók. Takó bi se za majhin denár tudi ta potreba oskerbéla.

(Konec sledí.)

Žalostni stan učiteljev po deželi.

(Iz Dolenskiga.)

Cesarski patent zastran odškodovanja desetíne, tlake in druzih davšin skerbí, kakor smo tudi v Jurčetovim razlaganju v 29. listu Novíc brali, tudi za uboge učitelje po deželi, — pa, kaj, kér je toliko ljudí, ki téh postáv razumeti nočejo in v eno méro navadno pesem godejo:

„Vse je proč, nič ni več za odrajtati nobenimu, samo cesarju imamo še nekaj dati, saj on že vse plačuje; če farju nič ne dajem, še šolmajštru toliko manj; tudi on dobí cesarjevo plačo.“ Na to vižo gré pesem naprej. Potem pa še le žene začnó dolge jezike brusiti, in dostikrat vpijejo, de cela vas skupej letí, kakor de bi hotle s hudobnim besedovanjem vse tiste na uni svét spraviti, ki vender nič druziga ne želé, kakor plačilo za svoje delo in za svoj trud. Resnično, pomilovanja vredin stan je večidel za duhovne sedanji čas, veliko hujši pa je še za učitelje — posebno na nekterih krajih Dolenskiga. Duhovni so sèmtertjè lanjsko jesen še kaj dobili, — ali huda se vije učenikam, ki so večidel z družino obdani in le malo ali slabo plačilice imajo. Oní še sicer nobeno léto niso prejeli stanovitniga odrajtila; kakó neizrečeno slabo se jim pa zdaj godí, vsak lahko sam presodi. Zdaj se pogostama sliši: „če vzameš, kar ti radovoljno dam, vzemi, če ne, pa me toži (in si misli) saj nimaš pravíce do mene!“ — Strašni stan je tak — za zjokati!

Visoko ministerstvo! Ti nisi krivo, de so učitelji po deželi takó slabo plačani, de jim skorej ni za živeti; to so pregrehe starih časov. Tode usmili se in stori tem težavam kmalo konec, in tavžent in tavžent hvaležnih serc Te bo rešnika nadlog imenovalo!

Resnicoljub.

Novičar iz Ljubljane.

V petek zvečer je napravilo vodstvo glasbine družbe v Ljubljanskim gledišu koncert v pomoč ubozim kolerabolnim. Hvale vredna je bila ta naprava gospoda vodja te družbe, ki sam zdravnik vé, de veliko uboštvo nekterih ljudí je poglaviten ovérik njih ozdravljenja. Veliko lepih rečí smo slišali pri tem koncertu govoriti, prepevati in na klavirjih igrati, in v prijaznosti so bile sklenjene lepe pesmi v slovenskim, nemškim in laškim jeziku. Med vsimi nar veči dopadajenje in nar glasniši in nar živiši ploskanje pa je obudila prosta le 36 verstic dolga národna slovenska pesmica: „Kaj je ljubezin?“ (iz 3. zvezka gosp. Kastelicove „krajnske čbelice“), ktero je gospodična Vesel, igravka Ljublj. gledíša, takó izverstno govoríla, de je ni moč príjetniši govoriti.

Iz te clo proste pesmice, s ktero se je imenovana gospodična vsim prijatlam in prijatlicam domačih pesem za vselej prikupila in ktero bi z veseljem še drugikrat slišali, smo vnovič spoznali neprecenljivo vrednost pravih národskih pesem. — Za tem govoram je sledíla krasna laška pesem. — ktero je gospodična S. s tako umetnostjo in s takó prijetnim glasam péla, de ji je od vsih straní glasno dopadajenje donélo. — Nemška pesem na koncu koncerta, ki jo je gospodična St. s ženskim koram pela, je že sama po sebi takó imenitna, de se je le taka pevka lotiti smé, kakor je gospodična St. — in práv dobro jo je izpeljala. — Vsi pričijoči so bili s tem koncertam práv zadovoljni, in od te zadovoljnosti bojo tudi revni bolniki 110 gold. vžiti imeli. — Tudi nas Ljubljančane je omamilo žalostno oznanílo, de je za domovíno vneti roják gosp. J. Cerer, c. k. vradnik in predsednik slovanskiga družtva v Terstu, na koleri umerl. Če ravno že precej pri létih, je bil za slovensko reč vunder vseskozi mladiga serca; kmetijska družba ima v svoji bukvarnici obširni slovenski rokopís „od potrebe zareje drevja v Premskim kotoru Postojnske kresije", ki ga je rajnki v létu 1821 spisal, — in, kakor nam Ljubljanski nemški časopis pové, se znajdejo v njegovi zapuščini lepe priprave za zgodopis krajnske dežele. De se ne bojo pogubile, bo gotovo njegov gosp. sin skerbel. — Tedej nam je nemíla smert zaporedama letas dva delavna rojaka vzéla — Mažgona in Cererja! — V četertek 25. dan tega mesca se pričakuje prihod 4. bataljona naših krajnskih vojakov iz Komorna v Ljubljano. Kakor slišimo, bo z veliko častjó sprejet. — Maršal Radecki je prišel v nedeljo ponoči iz Dunaja v Ljubljano; drugo jutro zgodaj je pa spet naprej na Laško šel. — Skorej vsak dan grejo ogerski honvedi skozi Ljubljano na Laško. — Kolera v Ljubljani odnehuje. Tudi v jetnišnici jih je nekaj pobrala, in, kakor pravijo, 4 nar večih malopridnežev.

Novičar iz mnogih krajev.

Vsak dan se pričakuje nova postava kakó de bo prihodnjič Ogerska dežela po mnogoverstnih narodih, ki tukaj stanujejo, v red djana. Ta reč je silno imenitna, in sklép je tolíko težji, ker se vsi narodi poprejšnje edíne Ogerske krone poganjajo za samostalnost. — Cesar so ukazali, de se nima nobeden obsojenih Ogrov več ob glavo djati. — General Haynau, komandant na Ogerskim, je za nekolika časa zapustil Ogersko, in se je v Gradec podal, svoje zdravje nekoliko okrepčat; za namestnika je postavil kneza Liechtensteina. Na Erdeljskim ne bo kmalo skoraj nobeniga Rusa več; vse gré domú. — Pri naši armadi bojo nek vsi prostovoljci in pa sploh tisti vojaki, ki so 8 let doslužili, slovó dobili. Nar menj 60,000 Ogerskih vojakov, ki bojo naši armadi vversteni, bojo poslovene obilno namestovali. — Na golibi spodnje Mure bližo Madžarskiga so se Slovenci — kakor nam dopis oznani — v nedeljo angeljev varhov po večerni Božji službi snidili in veselo popevali rešenje strahú bližnjiga sovražnika in zdanjo pravo osvobodenje domovíne. — Če novice ne lažejo, je turški cesar ogerskiga generala Bema, ki je k mahumedanski véri prestopil in tam imé „Murat Bei" dobil, za vikšiga vodja turškiga topništva (Artilerije) izvolil. — Jelačiča se je hotla kolera prijeti, se je pa spet ozdravil; še celih 6 tednov misli na Dunaji ostati. — Generalu Kničaninu so Cesar izročili vikši vodstvo cele Serbske armade, ktera bo po njegovih mislih v red djana. — Ogerski Rusíni (Ruthenen) so poslance na Dunaj k Cesarju poslali, de naj ga prosijo za dovoljenje mnogih potrebnih rečí; med 10 prošnjami je bila četerta za vpeljanje njih jezika v šole in pisarnice in „de naj nihče ne zadobí cesarske službe, ki domačiga jezika popolnama ne zna" Vse ljudstva terjajo enoglasno to pravíco, ker se na-njo vpíra pravo vstavno ali konstitucijno življenje vsaciga naroda. Cesar so prijazno sprejeli poslance in jih zagotovili, de se bo njenim vošilam pravica zgodila. — Kmalo bojo prišle dolgo zaželjéne nove postave za štempelj, po kterih bo bolj pravična tarifa, kakor dosihmal, odločena. — Cunjasti bankovci po goldinarji bojo o vsih Svêtih zamenjeni v nove lične, kakor so ti po 2 gold. in se ne bojo več tergati smeli. — Bankovce za 6 in 10 krajc. je začela Dunajska banka 20. dan tega mesca že v sreberni denar zamenovati; vsak mesec se jih bo nekoliko zamenilo, dokler ne bojo sčasama vsi preč prišli. — V Dunajski denarni kovačnici kujejo pridno šestíce in desetíce iz tistiga srebra, ki so ga še na Ogerskim otéli. — 71 milijonov gold. znese prostovoljno posojílo, ktero so kupci in drugi premožni možje večidel samiga našiga cesarstva podpisali, de hočejo Cesarju za deržavne potrebe proti temu posodíti, de jim bo 4 gold. in pol od 100 čimža plačeval. — Vsak dan se pričakuje, de bo ministerstvo kmetijstva razglasilo vodíla, po kterih se imajo soseske pri reji lesá po gojzdih ravnati. Bog daj! de bi prišle kmalo na dan takó potrebne postave; — če ne, ne bo kmalo nobeniga pridniga gojsda (boršta) več! — Za pooblastence avstrijanske vlade sta, kakor se zdej govorí, feldmaršallajtnant Schönhals, ki je že lani dopíse med nadvojvodam Janezam in Radeckitam oskerboval, in pa nekdanji prezident dvorne kamre Kübek, odločena. — Kakor se bêre, je predsednik Francozke republike Napoljon, spet svojo misel spremenil, in terjá, de naj se Papež pri Rimski vladi ravná po tistim pismu, ki ga je pred nekimi tedni generalu Neyu pisal. Smešno je, de se pervi mož velike deržave preminja, kakor petelin na strehi! — Pravijo, de oče Papež pride konec tega léta gotovo na Dunaj, našiga Cesarja kronat. — Po nar novejši rajtingi je v našim cesarstvu, brez Ogerskiga 61,888 duhovnov in nún, namreč: 35,728 fajmoštrov in kaplanov — 703 možkih kloštrov z 14,500 menihi in 6,000 klerikarji, 113 pa nunskih kloštrov z 3660 nunami in 2000 novinkami. Na Ogerskim je okoli 20,000 duhovnov. — Praktikantov, ki bi brez plačila mógli služiti, ne bo nek prihodnjič nič več pri cesarskih službah; vsak služabnik bo plačan. — V Terstu se bo napravila duhovšnica za bogoslovce četertiga léta.

Popravki tiskarniga pogreška v „shodnih ogovorih."

Gosp. Vertovc so nas prosili, de naj se v njih »shodnih ogovorih« tiskarni pogrešek, ki se na 108. strani v 8. versti najde, na kakošno vižo popravi, namreč namest: »ki ima smertni greh nad sabo« ima biti: »ki nima smertniga greha nad sabo.« Kér po dokončanim natisu »ogovorov« ni mogoče tega pogreška v bukvah popraviti, ga popravimo tukaj, kér veči del kupcov gosp. Vertovcovih pridig tudi Novíce ima. — Pri ti priliki moramo tudi opomniti, kar smo pri pervim oznanilu gosp. Vertovcovih »ogovorov« opomniti pozabili, de, čeravno ne stojí na glavnim listu očitno dovoljenje milostljiviga Ljubljanskiga g. g. kneza in škofa, kakor je to pred odpravljeno cenzuro navadno bilo, so vunder milostljivi knez te bukve pred natisam pregledali, — in mi jih z nekterimi popravki perve dni grudna l. l. za natís nazaj poslali; zakaj perva pogodba, pod ktero so mi gosp. fajmošter natís »ogovorov« prepustili, je bila v pismu 10. vel. travna 1848 tále »Ungeachtet der aufgehobenen Censur will ich fortan ein gehorsames Kind der Kirche verbleiben, daher conditio sine qua non, dass die Predigten dem hochw. fürstbisch. Ordinariate in die Censur gegeben werden müssen.« To pristavimo danes, kar smo pri pervim oznanílu pozabili. Vrednik.

Današnjimu listu je pridjan 39. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*